

Nástup do školy a školská zrelosť

(spôsobilosť, pripravenosť)

Nástup do školy je dôležitým sociálnym medzníkom, kde dieťa získava novú rolu, stáva sa školákom, žiakom. Škola otvára dieťaťu veľmi rýchlo obzory, o ktorých predtým nemalo ani tušenia, urýchľuje rozumový rozvoj, namiesto hry prichádza školská práca a plnenie povinností. Škola znamená zvýšený nárok na poslušnosť, disciplínu, na schopnosť odložiť uspokojenie okamžitých potrieb.

Školská zrelosť je súborný názov pre pripravenosť rôznych duševných funkcií a zručností, umožňujúcich dieťaťu s úspechom si osvojovať školské vedomosti a zručnosti v 1. triede – predovšetkým čítanie (nutné zrelé zrkové rozlišovanie), písanie (sluchová analýza, grafomotorika) a počty. Dieťa má právo byť v škole úspešné. Pripravenosť pre školskú prácu sa týka somatopsychického stavu ako výsledku prechádzajúcich etáp vývoja dieťaťa. Je vymedzená primeranou výkonnosťou, prispôbivosťou a subjektívnym pocitom radosti dieťaťa z toho, že ide do školy.

Kritériá a znaky školskej zrelosti

1. Vek. K 31.8. má mať dieťa 6 rokov. Priemerný vek pripravenosti na školu je 6,5 rokov. Chlapci dozrievajú neskoršie, hlavne motorika ruky a sústredenie. Všeobecne platí, že u dievčat narodených od júla a u chlapcov od marca je lepšie posúdiť školskú zrelosť individuálne, odborným pracovníkom, pedagogicko-psychologickou poradňou.

2. Telesná spôsobilosť, vyspelosť, zrelosť nervových dráh. Posudzuje sa výška a hmotnosť dieťaťa (filipínska miera), ktorá predstavuje kvalitatívnu premenu telesnej stavby dieťaťa, predĺženie končatín, relatívne zmenšenie hlavy, zúženie a sploštenie trupu, zníženie tukovej vrstvy, nástup druhej dentície. Pohyby dieťaťa sú presnejšie úspornejšie, jemnejšie.

3. Mentálna spôsobilosť. Myslenie sa stáva analytickejšim, zdokonaľuje sa schopnosť vystihnúť podstatné znaky a vzťahy medzi javmi, schopnosť reprodukovať predlohu. Obohacuje sa slovná zásoba dieťaťa a jej obsah. Začína spontánny záujem o číslice a písmená.

Dochádza k diferencovanejšiemu vývinu v základných duševných schopnostiach, napr. vo vizuálnej a sluchovej diferenciacii, v rozlišovaní tvaru a priestoru, ako aj v rozvoji kauzálneho myslenia.

4. Emocionálna zrelosť. Ide o dosiahnutie relatívnej emocionálnej stability, ústup od impulzívnych reakcií a nadmernej vzrušivosti. Impulzívne konanie, citová labilita,

precitlivosť, plačivosť, nesústredenosť, a nesamostatnosť, vzdorovitosť, agresivita patria medzi znaky nespôsobilosti pre školu.

5. Sociálna zrelosť. Predpokladá vyvinutú potrebu dieťaťa stretávať sa s inými deťmi, rovesníkmi, schopnosť podriaďiť sa zásadám a záujmom detských skupín. Dieťa musí byť dostatočne samostatné a primerane svojmu veku nezávislé od rodičov, musí byť schopné prevziať patričnú zodpovednosť za svoje konanie i za plnenie učebných povinností, prevziať rolu školáka a dobre sa vpraviť do školského vyučovania.

6. Reč, sluchové vnímanie a fonologické uvedomovanie. Reč by nemala byť výrazne narušená, v rámci normy je možná mierna dyslália (rotacizmus, sigmatizmus). Rečová chyba často sprevádza ťažkosti v čítaní a písaní, čo sa môže javiť ako dyslexia. Primárne je potrebné logopedicky upraviť chybu reči.

Fonologické uvedomovanie dieťaťa je jeden zo základných predpokladov, vedúcich k rýchlemu a úspešnému zvládnutiu čítania. Poznať prvé, posledné písmeno v slove, syntéza a analýza slov, rozklad slova na hlásky, skladanie slov z hlások.

7. Rozvoj matematických schopností. Pre pochopenie počtu je nevyhnutné porozumieť základným pojmom pre označenie kvality: málo – veľa, viac – menej. Deti v predškolskom období posudzujú rozdiely v počte na základe vizuálneho odhadu. Predškolské dieťa sa učí posúdiť atribúty spojené , dĺžkou, veľkosťou, hrúbkou, poradím a pod.

8. Grafomotorika, lateralita. Zvládnutie správneho držania ceruzky, sklon zošita, primeraná manipulácia a tlak pri písaní. Lavorukosť je nevyhnutné rešpektovať, zvýšenú pozornosť treba venovať držaniu ceruzky a sklonu zošita, chybné návyky sa neskôr ťažko naprávajú!

PRED VSTUPOM DO ŠKOLY BY MALO DIEŤA OVLÁDAŤ

- Názvy častí svojho tela.
- Osobné informácie – meno, bydlisko,...
- Určenie miesta – vedľa, za v,...
- Určenie smeru – hore, dole, neskôr – doľava, doprava.
- Rozpoznanie a zapísanie niektorých písmen veľkej tlačenej abecedy (vie sa podpísať).
- Základné farby.
- Názvy základných geometrických tvarov pomenovať(štvorec, trojuholník, kruh) a bez výrazných disproporcií a nerovnomerností nakresliť.
- Nakresliť dvojdimenzionálne postavu človeka, ktorá bude obsahovať základné časti tela a niektoré obsažné prvky (časti tváre, gombičky a iné doplnky oblečenia).
- Ako vyjadriť svoje potreby a myšlienky.
- Skupiny slov, ktoré si treba zapamätať – dni v týždni, ročné obdobia,...
- Mechanické ovládanie číselného radu do 10.
- Vytlieskať slová po slabikách, vytvoriť rýmovanie, určiť prvú hlásku v slove, určiť poslednú hlásku v slove, rozdeliť jednoslabičné slovo na hlásky (pes: p-e-s, dom: d-o-m).

ODKLAD ŠKOLSKEJ DOCHÁDZKY

- Rodič alebo zákonný zástupca má právo požiadať o odklad o jeden školský rok.
- Dôvodom môže byť zdravotný stav, psychická nezrelosť, prílišná naviazanosť dieťaťa na rodičov alebo aj dlhodobý pobyt dieťaťa spolu s rodičom v zahraničí.
- Svoje rozhodnutie rodič oznámi pri zápise do školy a písomne požiada riaditeľa školy o odklad začiatku povinnej školskej dochádzky o jeden školský rok.
- Žiadosť môže, ale nemusí odôvodniť stanoviskom lekára, psychológa, či riaditeľky materskej školy.
- Riaditeľ školy musí vydať písomné rozhodnutie k žiadosti.

Dôvody na odklad školskej dochádzky

V posledných rokoch sa objavuje pomerne dosť detí, u ktorých odborníci či rodičia zvažia odklad školskej dochádzky. Zvyčajne sa za dôvody na odklad považujú tieto faktory:

- dieťa sa narodilo medzi májom a augustom pred šiestimi rokmi (treba individuálne posúdiť!)
- má problémy s výslovnosťou alebo nevie formulovať vety
- nevydrží sa sústrediť a nezapamätá si vetu
- nedokáže sa orientovať v čase, nevláda priestorovú orientáciu
- nevie sa samostatne obliekať, obúvať, vyzliekať, nevie stolovať
- nevie sa naučiť údaje o sebe (rodine, adresu, svoj vek)
- nemá záujem o učenie, nie je prirodzene zvedavé na nové veci, nekladie otázky
- je neposedné, netrpezlivé